

Notes du mont Royal

WWW.NOTESDUMONTROYAL.COM

Cette œuvre est hébergée sur «*Notes du mont Royal*» dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

Empis in p. 1

3

Hesiodi poetae Gre-
gorum liber: per Nicolaum de
Balle cōuersus e greco
in latinum.

MAGISTER GREGORIUS LATI
cephalus de Konitz Lectori.

Ex agro celebres vrgentur viuere reges:
Vixit foecundo maximus orbis agro.
Atteritur vomer/tum sudat taurus aratro/
Vt domini digitis aurea dona gerant.
Agricolę innumeras ducūt et in horrea fruges:
Cuncta suis pascant oppida pulchra cibis.
Fœlix diuitias fidis qui congerit aruis,
Haud nugis quenq̃ decipit ille suis/
Sed claros soles/largum iam postulat imbrem:
Constanti diuos orat & vsq̃ prece.
Aruorum cultus Ascrea natus in vrbe
Hesiodus docuit, lector amande legas.

IOANNIS HONORII: CVBITENSIS

Præfatio in librū Georgicorū Hesiodi Ascrei.

Hesiodus sub-
to a musis fas-
tus poeta.

Askra Hesiodi
patria.

Alia translatio
Ascrā rus mise-
rim penes hic
Deliconā coles-
bat. Hiberno di-
rū triste estu op-
tabile nunq̃.

Laus agricul-
ture et agricola-
rum.

De Tiglaio pro-
phodio lege va-
lenū. Darimū
li. 7 ca. 1. et Plī-
niū li. 7 ca. 46.

Hesiodus fuit poeta antiquissimus: Dñ filius ex Pyctimide
uxore: quē oues patris in Parnaso monte pascensē muse
rapuisse dicuntur: ac poetā fecisse munere calamosū. qđ Ovi-
dius li. fastorū vi. tetigit cū ait Ecce deas vidit: non qđ pres-
ceptor arandi: Uiderat. Ascreas cū sequerēt oues. Idē in arte amādī
Non mihi sunt vīse Clio Clīusq̃ sorores Seruantī pecudes vallibus
Askra tuis. Et Vergilius in buc. inq̃t. Nos tibi dant calamos: en acci-
pe muse Ascreo qđ ante senī: quibus ille solebat: Cantando rigidas
deducere montibus omos. Eius patria fuit Askra vicus Boetie ad
Deliconē: quā ipse improbrant: vocans dicam byeme: tristēm estu: ac
nunq̃ optabilem. Quidā in Ponto esset perpetuo sua qđ vitabilis
Askra Ansa est agricolę musa docere senis. Unde et ipse Hesiodus in
hoc opusculo de genitore suo loquēs sic ait: Sic meus ille quidē gen-
itor dum pauper egeret Errabat: maria alta secans fluctusq̃ profun-
dos Ille olim colidā Eumā: atq̃ ea litora līquens Appulit buc nō
spe lucri cōmotus auara: Durū opus exercere inuisa vigeat egestas.
Ille vagus demū prope tempe Deliconia sedem Ascrā tu coluit: celi
in regione molesta Frigore nunc nimio: nunc: Intolerabilis estu. Nūc
fuisse temporibus Domest ostēdit Scallus ex epigrammate qđ apud
Deliconē in tripode musis Hesiodus ipse dicarat. Sic poeta ad Per-
sen fratrē scripsit librū quē appellauit opera et dies. Ubi docuit quēad-
modū agrī: et quibus temporibus colendī essent. et adeptus est pais-
mam in medio dicēdi genere: ut Quintiliano videt: Iket Vergilius cū
superasse putet in Georgicis: autore Sculo. primus certe Hesiodus
metrice scripsisse dicit de agricultura: quę sola est ex qua questus habi-
lissimus honestissimūq̃ consequit: minimeq̃ inuidiosus: quā Aristō.
in Oeconomico potissimā sū naturā possessionū cōmemorat. Quotr-
ca olim Delphicus Apollo Tiglaū Propbodum dixit esse felicissimū:
qui parū quidē prediolū colebat: sed annuis vicibus large suffis-
ciens: ex quo nunq̃ egressus ferebat. Unde Vergilius tam vere qđ de-
ganter li. ij. Georgicorū ait O fortunatos nimī sua si bona norit Agri-
colas: quibus ipsa procul discordibus armis Fundit humo victū faci-
lem iustissima tellus. Et ab Horatio in carmine Spodo decentissime
dictum est Beatus ille qui procul negotiis Ut pīssa gens mortalium
Paterna rura bobus exercet suis Solutus omni senore. Præterea si
ne agricultoribus nec consistere mortales nec alī posse manifestū est.
Quā ob rem qui rura coluerūt pīam et vīlem vitam agere credebantur.
Omniū cū rerum ex quibus aliquid acquirit: nihil est agricultura
mellus: nihil vberius: nihil dulcius: nihil libero homine dignius. De
agricultura igit tam laudata: tamq̃ frugifera: scripsere permulti: quo-
rum bonā partē Theophrastus Varro: qui rem rusticā expoluit nolat Plī-
nius aut li. xij. et Columella li. primo scribūt qđ Hesiodus princeps
omniū de agricultura præcepit. Quē secutus Vergilius in Georgico
carmine ait Ascreūq̃ cano Romana per oppida carmen. Scripsit
etiam Hesiodus Theogoniam et quedam alia.

PIO .II. PONTIFICI MAXIMO
NICOLAUS DE
VALLE

I vacat Enea rerum dignissime Presul:
Grataq; sunt animo carmina nostra tuo
Perlege que quondam dulci modulatus auena
In Latios ausus vertere Græca modos.
Ascrei inspicies *illustria membra* poetæ
Grætia quo quondam floruit Hesiodo.
Hec fuerant (fateor) plectro meliore canenda;
Hic opus ingenij quippe senilis erat.
At quia nonnullos tam magna superbia vates
Eleuat: vt nullo græca in honore putent:
Sum tamē hoc ausus bisseptem & quattuor annis
Dum mea labuntur lustra trahente dea,
Sumpsi & tenues græcorū e fontibus haustus;
Mixtaq; cum græco lingua latina fuit.
Quicquid id est ad te vatum clarissime vates
Mittimus/es clario non minor ipse deo:
Suscipe: & Hesiodum placido complectere vultu:
Hic quoq; iudicio stetq; cadatq; tuo.

LIBER PRIMVS.

HESIODI POETE GEORGICON ER

ga Kañmerai. i. opera & dies Liber Primus.

p Ierides muse quarū viget inclita cantu.

Fama ducū et vestri dec? imortale parētis

Dicite cur hominū pars hec sine nomine vitam

Ducat/ & illius cur fama æterna per altum

Euolet. hec Iouis est magni diuina voluntas.

Ille etenim altitonans summi regnator olympi

Excitat imbelles animos/ & fortia corda

Debilitat: duce quo fortuna inimica superbos

Deprimat: atq; humiles clarum super æthera tollit.

Tum mala mens hois meliorē inclināt ad vsum/

Et cupiunt molles crudelia pectora cultus.

Exaudi quicunq; polo specularis ab alto/

Cui nihil ignotū est: sanctissima dirige iura

Iusticię: liceatq; mihi fraterna monere

Pectora: & ignotos viuendi ostendere mores.

Sunt geminę in terris quibus altercant in vnū

Mortales causas/ varia que mente trahuntur.

Vna quidem studium laudabile sedula curat/

Altera crudeli rerum depascitur hauſtu/

Bella cupit/ pugneq; exercet iniqua tumultus:

Inuisum atq; atrox pestis genus/ hanc tamen ipsi

Mortales fugiunt/ tandemq; volentibus hanc dñs

A iij

GEORGICORVM HESIODI

Exoptant/nequeuntq; hulus cohibere furores.

Illam aut prius obscure genuere tenebre.

Sed fato mellore pater Saturnius illam

Et generi humano/& terre radicibus imis

Imposuit/segnes artus & inertia corda

Excitat, alter enim segnis cui vita manebat

Alterius spectans cumulos, mora nulla/bouesq;

Iungit/& imprello terram diuertit aratro.

Siue domū curat/siue inserit/alter ad artes

Vicinum vicinus agit, laudabilis hec est

Pugnandi ratio. fugienda sed altera/sub qua

Inuidet aut figulus figulo/aut egenus egeno/

Siue faber fabro/dulcisq; poeta poetę.

Hec mea dicta precor toto cape pectore Perse

Nec te crebra foro speculantem iurgia vulgi

Auocet a studiis pugnandi inimica voluntas.

Nemo forum sequitur quę nō fouet annua messis

Et bene clausa domi Cereris gratissima dona/

Hec querenda prius/dehinc/si vacat/i pete vulgus

Et fera in alterius rebus certamina pone.

At non illud ages iterum germane/quod olim

Aufuses infelix, litem hanc data iura resoluent.

Scis quondam inter nos patria est partita facultas

At tu nil iusta multum plus parte vereris

LIBER PRIMVS.

... in which slow feeding was ...

[illegible]

GEORGICORVM HESIODI

Heu nociture tibi / generi nociture futuro.

Tale mali genus excultiam quo pectore toto

Exultent homines cupidi sua damna ministrent.

Subrisit fatus diuum pater atq; hominū rex

Vulcanum aspiciens / atq; illi talia mandat /

Vade celer speciem e terra mixtoq; liquore

Confice mortalem / cui vocem & robora iunge.

Sitq; ea virgineę celestis imago puellę

Quā si bi quisq; velit / dea quā doctissima Pallas

Instruat / & varias percurrere pectine telas.

Adiciatq; capiti facilem Venus aurea formam /

Curet vt assidua stimulata cupidine corpus.

Interpres superum victor Cyllenius Argi /

Fallacemq; addat mentem & fallatia verba.

Dixerat: imperio Iouis annuit equa voluntas

Cœlicolum. exemplis fingis Vulcane puellam

Virginis ora deę similem / quam glauca Minerva

Cinxit / & ex omni fulgentem parte poliuit.

Hinc etiam Charites / etiam celeberrima pytho

Aurea candenti posuere monilia collo /

Effuseq; comas horti de flore coronam

Vernali tribuere. tamen attica Pallas

Illam precipuo formę decorauit honore /

Et superum interpres victor Cyllenius Argi

LIBER PRIMVS.

Fallacem attribuit mentem & fallacia verba.

Sic pater altitonans diuino iusserat ore.

Quando quidē dederat sua munera quisq; deorū:

Mercurius merito Pandoram nomine dixit:

Exitiale malum mortalibus & fera pestis.

Postq̄ aut̄ tantus confecit Iupiter astus:

Mercurium ad magnū iubet ire Epimethea/ dono

Cui ferat hāc, qui nil veritus: precepta Promethei

Cepit/ & accepto nouit sua damna Epimetheus.

Nam prius humano generi secūra manebant

Tempora: nulla mali species aut cura laboris

Morboreūq; genus/ tristem qui funeris atrī

Corripuere viam/ quibus omnis frangitur aetas.

Viūere dulce fuit, quadam sed tegmen sub vrna

Dum Pandora leuat/ totum exiliere per orbem

Curarum infeste effigies, spes sola remansit

Intus/ & elabris ima sub parte reledit

Obstitit impositum nam tegmen abire volenti.

Sic qui fulmen agit nubis collector aquosē

Iusserat, innumere etiam mortale vagantur

Per genus infande species/ quibus æquor & omnis

Terra infecta tumet/ morbi noctesq; diesq;

Sponte sua sine voce ruunt, nanq; ab Ioue summo

Ablata est illis quæcunq; potentia fandi.

GEORGICORVM HESIODI

Sic impune parens offenditur ille deus.

Si vacat o frater / si non audire recuses:

Ordine plura canam. genus immortale creatum.

Ac mortale simul credendum est. aurea pri num

Sæcula dñi superi totum sparsere per orbem.

Tempore quo cœli imperiū Saturnus habebat:

Tunc homines diuini viuebant more: nec illos

Anxia curarum moles: operumq; labores

Callabant / aberat tristi cum mente senectus:

Semper & in valido regnabant corpore vires:

Nulla mali labe: conuiuia leta placebant:

Mors similis somno fuit / atq; vberima tellus.

Omnia liberius nullo cogente ferebat.

In commune bonum / nec quisq; inuidit habenti.

Qm foelix ætas / erat omnibus vna voluntas /

Et taciti letos soluebant pectora in vsus:

Aurea postq hominū paulatim defuit ætas:

His pater altitonans meritos adiunxit honores.

Sub terris habitare dedit: qui numina factis:

Et genus humanū / sancte quoq; iura tuentur.

Iusticie / tenebris circumfusi q; peragrant.

Terrarum fines / & opes mortalibus augent.

Proxima successit terris argentea proles:

Auro deterior / sensuq; & moribus impar.

*Tactas linum fuerat
aurea*

*Argentea
Ætas aurea*

LIBER PRIMVS.

Tunc sibi quisq; suę fecere sub vbera matris
 Otia mortales: paulatim adoleuit in annos
 Ingeniũ rude principiũ/quo decolor ætas
 In proprijs etiam laribus rude pectus agebat.
 Aucta tamen postq̃ ad summum peruenerat ætas
 Viuendi breuius spatium fuit, anxius ardor
 Curatum incunbens aderat/quas improba mētis
 Gaudia fecerunt/alterna iniuria nunq̃
 Destitit: & nulla in superos reuerentia/nullos
 Sacrorum ritus ætas argentea vidit.
 Hanc deus extinxit/meritã flammatus in iram:
 Postq̃ hominũ occoluit argentea secula tellus.
 Non tamen illorum sine nomine vita recessit:
 Sub terrisq; dei sedes coluere secundas.

Tertia post illam successit ænea proles.

3 *Ænea*

At nihil argento similis/driadumq; creata
 Sanguine: dura quidẽ robustaq; pectora tendens/
 Tota feri misero Martis feruebat amore.
 Nulla quies illi: nullum ius. durior ætas
 Ipso adamante fuit/vultu metuenda superbi/
 Cui nunq̃ inuictum robur/fortesq; lacerti
 Defuerant humeris: tunc ærea tela/domusq;
 Omnis in ære labor/non ferri emerferat vñs.
 Hec aut proprio proles consumpta furore

GEORGICORVM HESIODI

Ad gelidi loca nigra dei sine honore recessit
 Et quanq̃ extiterit inuicto robore / ab atra
 Morte tamen victa est: solis lumenq̃ reliquit.
 Postq̃ aut occulta est / atq̃ ænea corruiat ætas /
 Quarta fuit soboles melior / cui plurima toto
 Iusticię herabant animo precepta verende.
 Divinum genus heroum / primumq̃ vocari
 Semidei / immensos illi potulere per orbes.
 Hos infans amor Martis: belliq̃ nefandi
 Ardor: Agenoride septem prope moenia Cadmę
 Aedipode imperij causa consumpsit / & alti
 Hos maris undisoni fluctus / cū pergama classes
 Argolice peterent. vbi pallida mortis imago
 Desuper incubuit / dum iusto viciscitur ense
 Tindaris. hos etiam toto diuisit ab orbe
 Iupiter: & vite meliorem tradidit vsum
 Elysiosq̃ dedit colles habitare profundi
 Littus ad oceani / foelix & sancta propago.
 Hic tibi vernat humus / vbi dultia poma quotannis
 Ter gremio effundit nutrix vberima tellus.
 O vtinam non me quinta cum stirpe creassent
 Fata: sed ante mori / seu post licuisset oriri.
 Ferrea nunc ætas / quam eurę & mille labores
 Nocte dieq̃ premunt. paulatim illius instant:

4ª ferreæ ætatis
 317

111

LIBER PRIMVS.

Exitio sic dñs placitū. sed prospera tanto
Fata etiam venient aliquando in turbine rerum
Nec minus hec infanda hominū delebitur ætas.
Cum matura annis illorum tempora cani
Inficient crines. natis nec vt ante parentes
Nec patribus nati similes: nec ab hospite tutus
Hospes erit. sanctū corrumpent fœdus amici.
Et furet arma ciens inter discordia fratres.
Vixet honoris inops hominū properata senectus.
Nec pudor effractus senio obiurgare parentes
Infœlix soboles legem & precepta deorum
Nesciet: inualido non hæc alimenta parenti
Iusta suo reddet. quid em̃ q̃ iniqua rapaces
Appetet vsq̃ manus vrbes & mœnia narrem;
Alternata deleta manu iurataq̃ fallent
Numina iusticię nulli tribuentur honores.
Pulsa gemit bonitas: illum venerabitur orbis
Cui mala mens suadet fera crimina: tota iacebit
Tota quidē orbato tecum reuerentia vultu.
O dea iusticię soboles en improba ledet.
Si probus vllus erit quē contra insurget/iniqua
Voce furens / fictum affirmans: alitrixq̃ malorū
Inuidia / incedet fatali turbida vultu.
Protinus humanas sedes Ascrea relinquet/

B

Effec.

GEORGICORVM HESIODI

Diua suos pariter tendet reuerentia cursus
Ad superos/nitido velataq; corpus amictu.
Mille recedentes ille mortalibus ægris /
Non cessanda tamen/rerum mala semina linquet.

Stapanides?

At nunc te moneam/quanq̃ sapias omnia/iudex
His intende animū sed quid iuuat ista monere?

Stultus/maiori quicunq; resistere tentat

Vincitur / & magno pœnas subit inde pudore,

Sic ego sum tanq̃ volucris quā prenderit astur /

Prensacq; sublimes agitur philomena per auras /

Hec dolet infœlix vngui transfixa recuruo.

Quā contra horribili raptor sic intonat ore /

Sclemaio philom.

Quid misera exclamas / te multum fortior astur

Te premit/huc adsis quo te meus egerit ardor /

Et quanq̃ bene/suaue canas/mihi cœna futura es

Si lubet/aut dimissa iterum remeabis in auras /

Recessus.

Sic fatus tacuit pennatus & impiger astur,

Tu modo iusticiam cole/nullacq; iniuria Perse

Tecum habitet/fatale gerit secum illa:nec illam

Vllus amat nisi mens cui vilis & improba surgit.

Vir bonus hanc inferre timet/quam si intulit/acti

Pœnitet:& magno contristat corda dolore.

Est via iusticię melior/qua vincitur omnis

Omnis ad extremū veniens iniurius ardor,

LIBER PRIMVS.

Quid dicam q̄ nunq̄ aliquid dementia nōscit
Ni modo passa prius. si quis male iura ministrat
Peierat/ & tandem dementi panditur error.
Eripe iusticiam. corruptus munere iudex
Ius violat/ dolet hec/ & nulli visa per urbem
Tristis it/ & lachrymans pœnam mortalibus orat
Qui violant iura/ & recti sacra fœdera rumpunt,
Verum vbi iusticię sancti seruantur honores/ #
Iudicioq; pares & ciuis & aduena pendent/
Vrbs viget/ augetur soboles/ pax leta vagatur/
Pax iuuenum nutrix/ nunq̄ his fatalia bella
Preparat altitonans/ nullis in rebus ægestas
Imminet/ in quenq̄ nulla est offensus/ dulci
Quos iuuat interdum genio alleviare labores/
Terra quibus large fundit sua semina/ & alte
Montibus innate mittunt sua munera quercus
Glandifere in summo/ media tñ arbore mustant
Vndiq; apum ingentes acies/ vestemq; ministrat
Lanigere pecudes/ per se magis omnia florent,
Non his externas merces vehit ardua puppis
Omnia dat tellus. quid enim q̄ iuncta marito
Et patribus similes emittit foemina partus?
Non datur hoc quibus illa placet violentia furis/
Hos ad supplitium vocat alti cura tonantis.

B ñ

GEORGICORVM HESIODI

Sepe subit poenas plebs tota miserrima tantum
Vnius ob noxam/pestis furit atra per urbem/
Et male suada fames/paulatim deficit omne
Vulgus/& euacuos ostendunt tecta poenates.
Foemina nulla parit, sic sequit Iupiter erga
Quos male facta iuuat: qui si modo forte cruentum
Militie exercent studium/mora nulla/sinistro
Marte cadunt, vel si potius iuuat ire per altum/
Illorum in medio submergitur obruta puppis.
Vos igitur qui iura datis conuertite mentes
Ad tales hominum poenas: diuina potestas
Mortales circumuolitans/videt improba quorum
Iuditia emergunt multorum in damna: deumque
Ignorant monitus/genus huius mortale pererrant
Innumeri/tenebris circumfusi que tuentur
Iusticie sacra iura/domant genus omne malorum.
Illa quidem virgo est supero Ioue nata parente
Nomine clara suo/ceteraque verenda deorum.
Quam si quis violet, lachrymans sua fata /parentis
It Iouis ante pedes/& lamentabile fundens/
Humanos queritur mores/ac debita poscit
Supplia in populos, tu iudex causa malorum
Qui violas sacra iura deique iam dirige mentem/
Ius cole/in alterius te nulla pecunia vertat/

LIBER PRIMVS.

Damna: nocet sibi qui cuiq̃ nocet/ & male fudet
Ille sibi in quenq̃ si quis male iura ministrat.
Cuncta videt pater omnipotēs/ & qđ mihi tecū est
O iudex/ modo si lubeat/ speculatur ab alto/
Nil latet hunc/ aut hoc quales tribuant honores
Iusticię in populo. quam non ego pectore toto
Nec mea progenies coleret/ postq̃ orbe sub isto
Spreta iacet bonitas/ & ius iniuria vincit:
Inuito Ioue ni fierent. hec accipe frater:
Hec animo meditare: iniustum pone furorem/
Ius quoq; frater ama/ sine quo genus omne ferarū
Credimus alterno certatim corpore pasci.
At nos instituit vitę melioris origo/
Iura dedit pater omnipotens/ ea pectore toto
Si quis habet/ decus æternum/ pia premia reddet
Iupiter affligit si quis pro teste vocatus
Peierat/ ac merito pensatur culpa nocentis
Supplitis. offendens ius ille offenditur vna/
Ex quo obscura quidē/ nulli quoq; cognita surget
Posteritas. iusto de sanguine nata propago
Clara caput tollet/ patrio seruata decore.

Hec quoq; quę referā stultissime cōcipe frater.
Qđ nō facile innumeras vitiorū amplectimur artes
Haud pculilla habitāt, brevis est via qua sit eundū

B in

GEORGICORVM HESIODI

Est via virtutis contraria/sudor anhelus
Hanc sequitur/que se scopulosis ardua cliuis
In longum prorumpit iter/riget aspera primo
In gressu/levis est postq̃ cacumina tanges.
Optimus hic sese qui nouit cuncta magistro/
Prospiciens rerum fines meliora sequuntur
Dignum laude virum parentem recta monenti
Credimus, ille tamen sibi qui non consulit/aut qui
Alterius precepta fugit/vir inutilis extat.

Ergo age frater ades generoso e sanguine Persę
Non fuge fraternos monitus, operare laborem.
Inuideat tibi dira fames/spicaq; recenti
Alma Ceres ornata caput sua dona ministret:
Sit tibi plena domus, segnem crudelis ægestas
Opprimat/hunc homines odio superiq; sequuntur
Torpenti similem fuco/cui spicula surgunt
Horrida/distensumq; fanis consumit edendo
Semen apum:piger ipse sedet/vitatq; laborem.
Tu modo curã operi/quantũ potes:adijce frater:
Horrea sic rumpunt messes/sic copia rerum:
Sic pecus augetur/sic tu mortalibus aut dijs
Gratus eris, segnes animos & inertia corda:
Oderunt, operi laus est imponere curam
Turpe sed huic prohibere manus, incunbe labori.

LIBER PRIMVS.

Forſitan ad ſtudioſum torpentia peſtora vertes
Dum partas oſtendis opes. virtutis adeptus
Nomen / & æternum laudis decus. vtere queſo
Arte / para victum / violare aliena nefandum eſt.
Fac ſuperis equandus eas. incunbe labori /
Nec pudeat: pudor hic multos inhoneſtus egentes
Secum habet. auget opes fiducia / q̃ melior res
A ſuperis / non vi. proh rerum infana cupido /
Proh animis infuſa lues. iam nulla pudoris
Cura / iacet paſſim longe poſt terga relictus /
Tu coleris / duce te paulatim corruiſit ille
Dñs inuiſus homo / cui mens intenta rapinis
Inuigilat: neq; enim ſemper foelitia durant.
Nec minus omnipotens poenis affligit eiſdem
Qui ſeruum offendit / vel qui ſanctiſſima frangit
Fœdera amicitie / ſeu qui cum coniuge fratris
Non pauet infandos coitus fraternus adulter /
Vel qui in pupillos audet vim ferre nefandam /
Vel qui in longeuum conſecta ætate parentem
Horribili voce inſurgit / vix abſtinet illi
Verbera / non impune tamen / ſtat poena nocenti /
Poſt obitum. depone igitur tam falſa ſuperbe
Mentis conſilia: & melioribus vtere queſo.
Thure pio venerare deos / his tempore in omni

GEORGICORVM HESIODI

Et munde & pure liba/cum clara nitescet
Sole dies/aut cū nox circumfusa tenebris
Abfcondet terras/casto torrenda sub igne
Hostia maētetur/hymnos cane:thura ministra
Vt tibi dñ foueant/immensaq; copia rerum
Hinc tibi nascatur/multis vt egentibus ipse
Subuenias/non vt viuas germane rapina.

Conuiuas inter si vis discumbere/amicus
Non hostis veniat.primū vicinia nam si
Aduersum quicq; acciderit/de more repente
Primū illa accurret.que si sine vestibus esset
Nuda etiā veniet/quod non tibi sanguine iunctus
Non aget/iste sibi vestes & omnia ponet.
Improba damnosa est vicinia/sed proba si sit
Vtilis:hec igitur cupienda est pectore toto
Tanq; laudis opus.neq; enim lamenta refundes
Amisisse bonam/proba si vicinia tecum est.

Acceptum metire/& eodem pondere redde
Vicino/tibi vt hic iterum succurrat egenti.

Res male parta mala est dānosaq; semper:ab illa
Ergo caue/ne te vincant in amore sodales
Illum adeas qui te/fac mutua munera reddas.
Sponte datum cupias/scelus est letale rapina.
Quicumq; (& si magnū)aliquid largitur amico

LIBER PRIMVS.

Letatur, quicūq; iacit de fronte pudorem/
Et rapit alterius quicq; intima turbat amici
Visceraq; & mentem/cui vis illata rapinæ.

Adde parū paruo/paruo superadde pusillum
Fiet & hoc magnū/infœlix p elletur ægestas
Si modo rem cumules/hominē nec ledit habere
Cuncta domi/nocet esse foris, q̄ dulce bonūq;
Presens accipere/atq; absente carere molestum est.
Tunc bene potandum cū plena effundit ab aluo
Vina cadus/tunc parcus eris cum parte Ixeus
Defluit e media/sed cum declinat ad imum
Spumantes iterum cyatos & pocula sume.

Quicquid polliceare homini seruetur amico.
Si quicq; cum fratre tibi est testem adijce rebus
Subridens/nocuit non credere/credere semper.

Neue tuā alliciat meretrix caue foemina mentē
Rem totam vorat illa:nimis dum blanda videtur
Heu q̄ damnosum mulieri est fidere cuiq;.

Rem patris acceptā melius fouet vnicus hæres;
Augēt & hanc,at tu plures in morte relinque
Ex te ortos/nam plura pater Saturnius illis
Attribuet,sed te si cecus tangit habendi
Ardor adhuc/fragilisq; placet tibi gloria rerum/
Hec age que moneam/& varios operare labores.

GEORGICORVM HESIODI
LIBER SECVNDVS GEORGICO
RVM HESIODI.

c Vm celo emergūt sublimi ab atlātide nate
Pleyades/truncāda Ceres/moriētib⁹ illis
Mitte in aratra boues.latitare ea sydera dicunt
Viginti/totidemq; dies/annoq; voluto
Apparent iterum/maturam incidere messem
Rursus & incipiunt dentata falce coloni
Hanc legem agricolae/atq; habitantes littora seruāt
Aut qui pingue solum/vallosaq; tecta tenerent.
Nudus ara/nudusq; sere/& mete corpore nudos
Si tempestiuos agrorum ducere cultus/
Augeri⁹ illos magnis successibus optas.
Neue aliena roges interdum pauper egenus.
Q, si ad nos supplex iterum fortasse redibis
Non iterum dabimus.iuuat exercere labores
Improbe(quos inter mortales diua potestas
Sortita est)ne tristis inops cum coniuge moesta
Aut cum natorum misera comitante ceterua
Victum a vicino rogites,dare negligit iste
Bis seu ter fortasse dabit/dehinc si petis vltra
Profities nihik:at tu plurima verba refundes/
Orabisq; iterum/frustra tamen:artibus vt te
Iampridem admonui inuigila/atq; incunbe labori

LIBER SECVNDVS.

Dira fames procul hinc abeat. tua debita solue.
Imprimis tibi conde domum/pretioq; ministram
Dehinc eme/quā possis custodē adiungere bobus
Pone domi toto quantum tibi sufficit anno.

In rebus spes est alienis irrita: nam si
Hic dare forte neget/tu semper pauper egebis.
Tempora labuntur/operum quoq; deficit vsus.
Ad cras rem differre nocet/nunq̃ horrea nunq̃
Implet iners: aut qui tempus producit. habenda est
Cura operi. turgescet opus. mala mille molestant
Affliguntq; hominē cui segne & inutile corpus.

Cum bene se posuit rapidi vis ignea Phœbi/
Ac pater omnipotens fœcundis imbribus æther
Defilit in terras/& languida membra resumunt
Iam pridē amissas æstiuo in tempore vires
(Nam breue sol hominū supra caput astat ab alto:
At de nocte magis currus exercet agendo)
Tunc operum multo ante memor/discinde securi
Siluam incorruptam/tunc germina desinit arbor
Fundere: datq; suas volitare per aera frondes/
In tres tende pedes mortaria/contineat tres
Pistillus cubitos/pedibus quoq; confice septem
Temonem/qui si fuerit protentus in octo
Hinc tibi malleolus crebros formetur in ictus/

GEORGICORVM HESIODI

Palmarumq; trium rota sit: varijsq; reponē
Ligna efficta modis/validamq; in montibus altis
Quere: vel effuso campi super æquore/ primum:
Ac stiuam compone: manum qua firmet arator:
Temonem cuneis dentaliq; alliget imo:
Torqueat & fortes illa durante iuuenkos.
Binaq; preterea tectis seruentur aratra
Sic melius. nam si casu discinditur vnum:
Restat adhuc aliud/validos agitare iuuenkos.
Temonem ex vlmo seu viridi confice lauro:
Stiua sit ex pinu. dura dentalia quercu.
Duc in aratra bouem nono qui viuat in anno/
Apta ætas operi matura est: franget aratrum
Bos iuuenis/ minitans iuuenili prelia cornu:
Et rixam exacuens/ opera imperfecta relinquet.
Quere quater decies annorū ætate bubulcum/
Quadrifidus panis & ofellas cesus in octo:
Sit cibus huic. recto sulcabit vomere terram
Si maturus erit. studium intermittet arandi
Iunior: aspiciens pares ætate colonos
Ibit ad hos ludos quos ciet lasciua iuuentus.
Ergo non melior iuuenis/nec semina verſe
Spargit humi quantum terrę mensura requirit.
Contemplare etiam cum grus e niuib; alis

LIBER SECVNDVS.

Affiduos agitat clangores/nuntiat imbrem
Venturāq; hyemem/tempusq; indicit arandi/
Angit & illius mentem cui nulla boum spes/
Tunc redeant feni plena ad presepia tauri/
Tūc, pprios operare boues & plaustra, sed inquis
Non habeo/dabit hic. facile est petere atq; negare.
Mentis inops alius/quid enim cōponere currum
Tunc volet ignarus/non nouit quantus in illo
Sit labor/& centum compagibus insita lingua/
Que debent multo ante domi prouisa reponi.

Preterea cū tempus adest rescindere campum
Fortius insistas operi/exercere ministros/
Nam vertēda duplex tibi sicca atq; humida tellus,
Vere nouo veniant celeres ad aratra iuuenti/
Fertilis & feruens culmus procumbat arista.

Neu te decipiat cum semina colligit ætas.
Sit noua cui studeas tellus/nec arata quotannis.
Terra recens large natis alimenta parabit.

Plutonē imprimis venerare/atq; annua sacræ
Vota refer Cereri/cum stitue innixus agendo
Incipis exercere boues/stimuloq; fatigas/
Sic immensa tibi surgent cerealibus dona.

Semina cum terrę committis pone sequatur

C

GEORGICORVM HESIODI

Seruulus/atq; auibus raſtro ſata leta recondet.
Optima crede iuuat rerum prudentia cunctos.
Leditur aduerſo qui negligit omnia fato.

Si ſit pingue ſolum:grande inclinantur ariſtę/
Fœliceſq; operum ſucceſſus a Ioue ſummo
Hinc capies/neq; ſub tectis extendet arachne
Fila/ſed immenſę replebunt horrea meſſes/
Tunc gaude/& cani florentia tempora veris
Letus agas/cum te incaſſum crudelis ægeſtas
Aſpicit/& parto turgēt domus/atq; aliena
Rē tibi non opus eſt/tua pluribus adiumentū,

Fit ſterilis tellus medio verſata ſub æſtu.
Hincq; ſolo reſidens imas falcabis ariſtas
Auerſos religans culmos/tenuiſq; ſequetur
Spes vitę/parci te mirabuntur/ab agris
Parua ſub exiguo referentem farra caniſtro.
Difficile interdum mutabile noſcere tempus/
Mobilis & varia eſt alti natura tonantis.
At ſi tardus aras/tardus tibi ſolus aranti.
Afferet auxilium ſi largis imbribus æther
Tres noctes totidemq; dies non ceſſat ab alto
Donec repletit validi veſtigia tauri.

Tempore q̄ querna reſidēſq; ſub arbore coccyæ

LIBER SECVNDVS.

Exululat/gaudentq; hominū mortalia corda

Vere sub aprico/sit tardus forsitan eques

Qui tempestiuo diuertis vomere terram/

His intende animū/nec florida tempor a veris

Te lateant:glacialis hyems tibi cognita surgat

In qua incunbendū est/nec te vlla taberna moret

Aut narrata loco sub aprico fabula tardet.

Dum frigent alij/vir rem tamen impiger auget.

Surge igitur/nec te paupertas opprimat illo

Tempore/dira fames tenues facit esse lacertos/

Elatosq; pedes/& crura tumentia multo

Sanguine.segnis inops/& spe suspensus inani

Inclinat mentem sceleri/& meditatur iniquos

Vnde paret victus.hominē spes nutrit egentē

Irrita/cui nihil est/& tota luce vagatur.

Dum media elapsa est æstas:properate ministri

Condite dic casulas/nam semper non erit æstas.

A Iano mensem dictum caue/nubibus ille

Letalem bobus glaciemq; & frigora ducit.

Tracius insurgit boreas/& turbine facto

Disturbat maria/ac comas/silvamq; sonantem:

Alticomas quercus/annosaq; robora pinus

Diruit ex alto/& valles iaculatur ad imas.

C ij

GEORGICORVM HESIODI

Siluarum auditur fragor vndiqꝫ. sed fera duros
Arrigit ipsa pilos/caudamqꝫ in cruribus angit.
Quinetiam quibus est villis densissima pellis.
Perforat ille quidem /setosaqꝫ pectora transit/
Nec se defendunt dura sub veste iuenci
Et misere algescunt hirsuto crine capellę.
Vincit ouis boream instantem /fultoqꝫ repellit
Tegmine lanarum /sed non obsistitur illi
A senibus /curuo facit hos incedere collo.
Nec tamen ad teneram penetrat boreale puellam
Frigus /at illa domi cui nondum nota libido
Matris apud charę gremiũ sedet /atqꝫ hyemales
Non sentit glacies /& tota nocte quiescit/
Atqꝫ oleo teneros interdum perluit artus.
Tunc polipo durũ est gelidis habitare sub vndis/
Nec videt vnde sibi venetur in æquore prædam/
Allenietqꝫ famem /propriis dum deniqꝫ in artus
Vertit atrox rabiem immẽsam. sic imbribus atris
Turbatur mare /sic atra caligine cœlum.
Sol quoqꝫ ad Aethiopus radios & lumina fundit/
Rarus apud Graios. fugiunt animalia curui
More senis valles imas /& dente trementi
Concaua saxa petunt nemorũ tenebrosaqꝫ tecta.

LIBER SECVNDVS.

Tunc quoq; ne noceat hyemes tibi/protegat artus
Mollis lana tuos/cui texta ex ordine recto
Pauca:sed aduerso ducantur plurima fila/
Sitq; ea crure tenus/vetat hec per corpora fetas
Surgere/& instanti prohibet durescere vento.
Tegmina sint pedibus taurorū e pelle cothurni/
Ne nocet hos inflare pills.vt frigora vincas
Hedorum teneras neruo bouis insue pelles
Ac dorso suspende.tegant capita alta galeri
Ne madeant aures borea spirante cauendum est
Frigoribus.tunc ros coelo diffusus ab alto
Intus alit Cererem sacros operumq; labores/
Ille quidem vi ventorū e fluuialibus vndis
Tollitur in sublime/& matutinus in agros
Defilit/interdumq; expectat tempora noctis.
Interdum borea nubes agitante procellas
Vertitur in ventosam hyemē/fuge prouidus illā/
Acceleretur opus/pete tecta obstantia ventis
Ne forte obscuro nebularum infusus amictu.
Immadeas/largosq; imbres pluat humida vestis
Pascua tunc carpant/quis non pinguia/tauri/
Quippe arbor leuis/& longa sub nocte quiescunt/
Nutrimentū ingens/vobis vberima mando

C in

GEORGICORVM HESIODI

Agricole/faciliq; dies transire labore.

Hec seruanda tibi donec nox equa diebus

Atq; iterum satio committit semina terrę/

At dum sex decies sol arduus occidit vndis

Hibernū post solstitium/sacroq; relinquens

Oceani fluctus/sublimi arcturus olympo

Exoritur/primum cupit splendescere sydus/

Tunc vites incide/noui neq; nuntia veris

Antiquos iterans questus precedat hyrundo.

Dum tamen immensos effundit pleyas æstus/

Profiliensq; vmbrosa petit plantaria lymæ

Tellure e sicca/tunc vinea nulla ligonem

Sentiat/accelerent vncata falce ministri

Maturā in segetē/nec te pulcherrima tempe

Detineant segnem/matutiniq; sopores:

Eya age rumpe moras/pelle otia segnia/pelle

Dum vocat alma Ceres/robustaq; collige farra/

Pone domi toto quantū tibi sufficit anno/

Mane operi assurgens/operis pars tertia mane

Conficiť/labor haud grauis est.de mane viator

Longum linquit iter/taurosq; exercet arator.

Preterea sua dum stolumus florentia mittit

Germina:& in ramis dulces resonare cicade

LIBER SECVNDVS.

Sole sub ardenti incipiunt trepidantibus alis/
Fit capra tunc mollis/tunc sunt dulcissima vina/
Fœminaq; vrenti Veneris prurigine corpus
Appetit infanos coitus/lassantur ab æstu
Membra virum/tantumq; potest vis ignea solis/
Tunc licet ardores gelida relcuare sub vmbra
Fontis ad apricos latices/semperq; fluentis
Murmur aque/faciles quã circum leniter aure
Aspirant: Zephris plerunq; agitantibus illas.
Hic hilares letus cyatos/& pocula sume
Rubrina:ter infusa magis que temperet vnda.
Hic tibi ab vberibus caprarum caseus adstet
Que nullos pascant fetus/hic lactea liba/
Hic tibi siluestris ponatur caro iuuenç
Que nondum enixa est.hic mollior hedulus adsit.
Et iaceas saturus patula sub tegminis vmbra.
Surgetamen celo cū fulget orionis astrum/
Tempus adest/Cereri sacra terat arca fruges
Ad ventos posita/atq; ingenti equata cylindro,
Nec nisi libate dicantur ad horrea messes.
Postq; aut satis ad victum tibi contulit æstas:
Continuo/cui nulla domus sit/quere ministrum/
Adde etiam ancillam que sit sine prole/molestū est

GEORGICORVM HESIODI

Et graue seruitiū illius quam cura remordet
Natorum. blandire cani / panemq; ministra.
Peruigil ante fores sedet ille / domumq; tuetur
Dente rapax / furique altis latratibus instat.

His propere exactis / foenum paleasq; reconde
Hemiones quantū satis ac nutrire iuencos.
Inde laboranti requies prebenda colono.
Tempus & exhaustis pariter iuga demere tauris.

Dum tamen in media coeli statione refulget
Syrius / oryonq; loco splendet eodem /
Et rosea arcturi cernit pallantias astrum /
Tunc uvas tenero abscindens de corpore matrum
Per bisquinq; dies tenero sub sole iacentes
Pande / dies etiam molli stent quinq; sub umbra /
Dehinc torque / capiant uergetes iucunda lyei
Munera. sed sydus cum deficit orionis /
Pleyadesq; / hyadesq; cadunt / meminisse iuuabit
Protinus impresso subuertere vomerem terram.
Stat tempestiuo cuncta exercere labore.

Si tamen infestum iuuat ire per aequor / & alta
Puppe vehi / moneo ne / quando ab atlantide natus
Oryon insequitur / totoq; excludit olympo
Vt videas illas medio submergere ponto /

LIBER SECVNDVS.

Nauigio incumbas. mare tunc tollentibus euris
Obscurum/ vndosus iaculatur ad æthera fluctus
Tunc igitur iaceant religatæ ad littora puppes
Saxorum obnixæ obijcibus/ ne forte ruentes
Discutiant venti/ pateat pars ima carinæ
Ne pluviam excipiens putri marcescat ab imbre.
Instrumenta dominæ naturaliaq; arma quiescant
Pensæ gubernandiq; exploret robora fumus.
Interea Cereris sacros operare labores/
Nec prorsus fugiendus ager. labatur in altum.
Aequor amica ratis dum nō magis vnda tumescit
Nec refluent vasto sublatis gurgite montes/
Vadat onusta tamen censu reditura superbo.

Hic meus ille quidē genitor dum pauper egeret
Errabat/ maria alta secans: fluctusq; profundos.
Ille olim æoliam Cumam/ atq; ea littora linquens
Appulit huc/ non spe lucri cōmotus auara/
Durum opus exercere inuisa. vrgebat ægestas.
Ille vagus demum prope tempe Heliconia sedem
Ascream incoluit/ coeli in regione molesta/
Frigore nunc nimio/ nunc intollerabilis æstu.

Tempore quosq; suo iuvat exercere labores.
Nauigium ante omnes/ cuius si te villa remordet

D

GEORGICORVM HESIODI

Cura/placetq; altos sulcare per æquora fluctus.
Dum faciles spirant venti/& furor ille quiescit
(Nec inuisa fames alieno viuere parto
Cogat& inuitus multorum debitor extes)
Vade/nec in cymba/sed te vehat ardua puppis.
Ingentes referant census ingentia mercis
Pondera. preterea que sint aptissima nautis
Tempora narrādū est/quanq̃ mihi pua per vndas
Vita fuit/vixq; ex illa tamen Aulide cursus
Littus ad Euboeū; sub qua omnis grætia quondā
Dum pelago desquit hyems/conuenit in vnum:
Et merito infandos fatum iuratur in hostes.
Inde mihi placuit non longe ad Calcida cursus/
Huc vbi magnanimū gen? Amphidamātis achiui
Constituunt populis certamina/& inclita quondā
Munera defuncti ponunt in honore parentis.
Hic ego me dulcis referentem premia cantus
Aut ratos memini tripodas/quas sponte dicaui
Musarum ante aras quibus antra Heliconia cure/
Ille vbi me primum dulcem docuere poesim.
Tantum igitur mihi res naualis cognita surgit.
Dicam aliqd tamē/& varios pandam ætheris vsus;
Hec etiam nobis aspirauere camene.

LIBER SECVNDVS.

Aequora tuta legant instructo remige puppes
Cum decies quinque est series exacta dierum
Aestium post solstitium/& iam deficit æstas/
Nam neque tunc classes medio nec nauita ponto
Obruitur/ni forte velit Iouis alta potestas
Aut deus/ipsarumque parens Neptunus aquarum
Exitus omnis in his rerum manet exitus omnis.
Velenes spirant Zephiri/tranquilla quiescunt
Aequora/tunc celerem ventis committe carinam/
Vadat onusta tamen, reditum properare memeto
Quod si prius ipsa novos fundunt vineta liquores:
Autumnūque imbres/& hyems infesta procellis/
Aut notus insurgat pluuia rorantibus alis/
Incubatque mari/totumque euoluat ab imo.
Exercentque etiam studium nauale sub ipso
Vere nouo/cum se tam latas arbor ab alto
Induit in frondes/quantū vestigia cornū
Pandit humo depressa/silet tunc nabilis vnda
Ast ego nauigium graue tunc semperque molestum
Crediderim/hoc naturę homines leuitate nefanda
Subtrahere:agitant diuersa pericula fluctus.
Et tamen ire placet/quanquā mors dura sub vndis
Diuitię sunt vita hominū/atque insanus habendi

D n

GEORGICORVM HESIODI.

Ardor. ad hec animū germane intende parumpet
Concipe fraternos monitus/maria alta secando
Fac tecum ne cuncta vehas/maiora referua.
Nec nimis est oneranda ratis, sit ponderis equi
Quicquid in hac durū est aduerso occurrere fato
Fluctibus in medijs/currus discinditur omnis
Si grauius superinstat onus. seruare memento
Mensuram in rebus/& idonea tempora ad vsus.

Cum prope ter decies tibi vita elabitur annos/
Connubium maturū aderit: decimumq; puella
Exigat & quartū/sed quinto nubat/& illa
Virgo sit/atq; habitet prope te/cui sedulus adstes/
Sedulus in spūas artemq; vsumq; puellę.
Hec age/ludibrio ne te viciniā canet.
Coniuge nil melius casta/nil turpius illa
Que venerē prurit sine fine/& prostat ad omnes/
Semper & exitio superimminet illa virorum.

Nemo etiam fratris in amore equetur amicus/
At par si quis erit sit amandus tempore in omni
Nulla ex te inceptum fordis discordia soluat.
Mentiri scelus est/prestat cōpescere linguam.
Infandam si vim tibi quisq; inferret amicus
Aut ore aut manibus/surge & vlciscere/redde

LIBER SECVNDVS.

Redde vicem duplicem, q̃ si illum poenitet acti
Ac poenam implorans/iterum te exoptat amicū/
Suseipes vile quidē est hoies noua querere semper
Fordera amicitie, multos si frater amabis
Non laudo/nullos etiam/medium sit in isto.

Si tibi corda tument/vultus non indicet iram.

Turpe sequi sceleratū hoīem, male dicere cuiq̃
Infandum est/qui iam vita laudatur honesta.

Nunq̃ a te nunq̃ misera obiurgetur ægestas/
Diutnum donum est/diuumq̃ æterna voluntas,
Illa quidem que sepe viri sublimē molesta
Impedit ingeniumq̃ vetat super alta leuari.

Qui loquit̃ parce: linguam nec in omnia soluit
Thesaurum pre se gerit ille/ea gratia magna est
Vt linguā moderes/pensataq̃ verba loquaris.

Si quenq̃ verbo ledes/lederis & ipse.

Grata in amicorū ventas conuiuia sumptu
Communi/dato particulam/gratissima sunt hec.

Acce Ioui vinum/seu dijs de mane cauendū est
Illota libare manu/tum vota precando
In cassum fundes nulli exaudita deorum,

Solis ad aspectum nec quenq̃ mingere fas est/
Nec te sub obscura recto neq̃ corpore nudo/

D in

GEORGICORVM HESIODI

Nox quia sacra deis/media nec credimus illa
Posse licere via/ni declinetur ab illa/
Esse etiam vetitum diuis/vir & omnia noscens
Herens parietibus sedet atq; exponit vrinam
Intus vbi orbate tenuis latet angulus aule

Nec coitu polluta sacros genitalia pandas
Ante ignes;necq; cum dulci tibi coniuge prestat
Concubitū vt gemeres/dum moesto a funere tristi
Mente redis/superum sacra seu letus ab ara.

Credimus inuisum superis semperq; molestum
Qui natat assiduo labentia flumina cursu
Qm̄ prius ablueritq; manus/pia vota precesq;
Fuderit/ante ipsas supplex orauerit vndas.

Infandū ante aras vngues incidere/cum dñs
Sacra facis.scelus est cyatos imponere vasi
In quo vina latent/sacros operare lebetes:
Nil tibi cum in sacris etiā hinc lauisse nefandū est

Perfice recta prius q̄ cornix garrula ab alto
Nuntiet atram hyemē/ruit hec inimica procellis
Fac sedeat bissex/quibus ætas exigit/annos
Aut totidem menses natorum chara propago
Sede sub instabili/iuuat hoc/omnemq; repellit
Segnitiem/facit esse agiles/& ad omnia promptos

LIBER SECVNDVS.

Fedū & turpe virū est thermis mullebris vti.

Hoc prorsus fugiendū etiā / stat talibus atrum.

Supplitiū / ante aras superū obiurgare / nefandū est

Sacra ministeria ac diuinis spernere cultus.

Nec licet in flumio / neq; fontis mingere in vnda

Est quoq; turpe aliud vetitum . fuge pessima famę

Nomina, fama malum facile in sublime leuatur /

Est graue sufferri nimis / nimiumq; molestum /

Difficile vt taceat / nunq̃ delebitur illa

Sedula quę varias populi penetrauit ad aures.

Est dea fama quidem / sunt ipsi numina famę.

• Sit tibi præterea series seruanda dierum.

A Ioue nate oēs / sunt a Ioue tempora nata.

Vltima mensis erit nullo exercenda labore /

Hac genio vtendū est / illa omnes festa per vrbes

Ductur / illa forum claudit / neq; iura resoluit.

Prima notāda dies / & quarta / & septima / prima

Natus Apollo die radiantia lumina fudit.

Luce domum quarta foelix ducenda fit vxor.

Omne captato / sunt omina prospera rebus.

Et licet incuruam trabibus componere nauim.

• At quintā fuge / nanq; illarum pallidus orcus

Tum dire eumenidum facies toto orbe vangat /

GEORGICORVM HESIODI

Castigant: si qua in terris periuria falsum
Affirmant/que lis alterne agitata creauit.
Sexta dies tristem ostendit mulieribus ortum/
Leta viris/multiq; etiam nascuntur in illa
Quis mala mens/fallax animus/fallacia verba/
Et qui concubia exercent arcana per artem.
Hac ouium foetus licitum castrare: vel hedos/
Et licet infixas pecudes circumdare mandra.
Scindimus octauo forti genitalia tauro/
Castramusq; fues. Foelix est ponere plantas/
Nona/viros gigni/vel amica forte puellas.
Luce viris decima faustos quoq; credim⁹ ortus
Vnaq; post decimam foelix incidere vitas/
Et tempestiuam segeti supponere falcem
Hecchizat. bissexta etiam foelicitior illa.
Stamina & ex alto tenuissima torquet arachne/
Ingentem accumulans formice farris acervum
Et iuuat arguto percurrere pectine telas/
Tunc quoq; si licet res licitum castrare iuuenkos.
Tertia post decimam plantaribus optima surgit
Spargere semen humi/pallet contraria semper.
Quartaq; post decimam mulierum prospera natus/
Ac prensos domitare boues: validosq; labori

LIBER SECVNDVS.

Hemiones/canibus faciles adiungere cultus/
Et lenire manu/pecudiq; imponere mores/
Atq; aperire cados & dultia fundere vina.

Sextaq; post decimā plantaribus inuida surgit/
Opportuna viros nasci/sed iniqua puellas
Aut nasci/aut thalamos petere atq; herere maritis

Septima post decimā Cereris terat ordea sacra
Ingentemq; licet ferro discindere siluam/
Ac varias aptare trabes/quibus ardua tecta
Moliri/aut structam possis agitare carinam.

Nonaq; post decimam foelix est cū dea surgit
Lutea: sed medium coeli cum venit in orbem
Fit grauis/ex media ad finem letissima fulget.

Proxima lux sapientē hominē diuina creandi
Insigni viget officio. Nec luce dolendum est
Post illam quarta/leta est ea/leta trahantur
Gaudia. quinta dies post hāc iuga curua iuuēcia
Ponit: & hemiones/& colla exercet equorum/
Altaq; veliuolas deducit ad æquora puppes/
Et noua componit dulci sua vasa lyco/
Quā pauci nouere & recto nomine dicunt.

Sunt harum humano generi seruanda dierum
Tempora /quippe illud magnis successibus augeat

GEORGICORVM HESIODI :

Sunt alie ancipitesq; tamen sine mente/neq; vllō
Offitio excellunt/hanc alter laudat & illam.
At paucis natura illarum cognita surgit/
Nam tunc ipsa dies totum complectitur orbem
More pię matris/sæuę modo more nouerę/
Nunc fulget/nunc atra latet,foelixq; beatus.
Ille quidem fertur/que dñs/cui cognita sunt hæc
Omniaq; inspiciens/rerum se exercet ad vsus.

Finit Georgicorum liber Hesiodi

Ascrei Poetę antiquissimi: e

gręco i latinū per Nico

laum de Valle tra

ductus.

Liptzck per Ia

cobum Thanner. An

no domini Millesimo quin

gentesimoduodecimo Impressus.

